

Usaldusisikut võib usaldada

Arstide liidu üks olulisemaid eesmärke on arstide tööalaste õiguste ja huvide esindamine ning kaitsmine. Seda eesmärki teenib kahtlemata kollektiivleping, aga mitte ainult – arstide huvide eest on vaja seista ka suhetes tööandjaga. Kindlasti saab abi Eesti Arstide Liidu ja piirkonnaliitude juhtidelt, kuid eriti suuremates piirkondades, kus arste palju, haiglad suured ja kliinikud asuvad mitmes majas, peaksid tegutsema ka usaldusisikud.

EALi volikogu arutas usaldusisikute teemat kevadkoosolekul. Kui mitme seaduse vahel jagunev üsna keeruline juriidiline regulatsioon kõige lühemalt kokku võtta ja arstide liitu kui ametiühingut puudutav välja noppida, on usaldusisik ühes ravisutuses töötavate arstide liidu liikmete esindaja. Nagu nimetuskäsitlus ütleb, valivad arstid end esindama kolleegi, keda nad usaldavad – omainimese, kes tunneb kohalikke olusid ja probleeme.

Usaldusisiku valib haiglas töötavate arstide liidu liikmete üldkoosolek, mis võib toimuda ka veebi teel. Kui valitakse EALi usaldusisik, siis esindab ta kõiki selles haiglas töötavaid arstide liidu liikmeid, sõltumata piirkonnaliidust. Suures haiglas võib olla mitu usaldusisikut. Seadus ei määra usaldusisiku volituste tähtaega, selle saab otsustada valimisel. Senise praktika järgi on nad valitud

enamasti kolmeks aastaks. Kuna usaldusisik saab olla ainult tööandja töötaja, lõpevad tema volitused ka siis, kui lõpeb tööleping.

Usaldusisiku üks peamisi ülesandeid on vahendada infot arstide ja haigla juhtkonna vahel. Seadus nimetab seda informeerimiseks ja konsulteerimiseks. Usaldusisikul on õigus tutvuda arstide töökorralduse ja -tingimustega ning esitada töötajate arvamusi ja ettepanekuid. Tööandja peab andma teavet asutuse struktuuri ja majandusliku olukorra, samuti kavandatavate töötajaid mõjutavate muudatuste kohta ja need koos usaldusisikutega läbi arutama. EALi või piirkonnaliidu volitusel on usaldusisikul õigus sõlmida haigla kollektiivleping.

Oma ülesannete täitmiseks on usaldusisikul õigus saada tööst vaba aega, sõltuvalt esindatavate arvust alates 4 tunnist nädalas 5–100 liikme puhul kuni 40 tunnini üle 500 liikme korral. Seega on teoreetiliselt võimalik saada palka ainult usaldusisiku töö eest, praktikas jääb see vist arstidel paraku teostamatuks. Osa tööajast saaks siiski usaldusisikuna kasutada, see ei pea olema tasuta töö.

Kasulik teadmine on see, et kõigil EALi liikmetel on õigus saada aastas vähemalt viis vaba päeva osalemiseks arstide liidu koolitustel või

juhtorganite töös, neist kahel päeval säilitatakse keskmine palk.

Töölepingu seadus kaitseb usaldusisikut töölepingu ülesütlemisel tema volituste ajal ja aasta pärast nende lõppu. Kui tavaline töötaja ei saa oma töökohta tagasi isegi ebaseadusliku ülesütlemise korral, siis usaldusisikul on see võimalik. Tööandja peab küsima arvamust arstide liidult ja tõendama, et ütles lepingu üles seaduses lubatud alusel, muidu eeldatakse, et selle põhjus on töötajate esindamine. Ülesütlemine on sel juhul tühine, ent selle peab tuvastama töövaidluskomisjon või kohus. Kaks haiglat on proovinud arstide liidu usaldusisikust vabandada, aga EALi abiga on nad kohtus tööandjat võitnud, saanud tagasi töökoha ja kogu töötasu vahepealse aja eest.

Volikogu leidis, et sügise jooksul peaks valima usaldusisikud vähemalt suuremates haiglates, kus neid veel pole, või juhul, kui usaldusisikute volituste tähtaeg on läbi saanud. Järgmisel aastal on plaanis korraldada usaldusisikute koolitus.

Miks peaks hakkama usaldusisikuks? Maailma lihtsaim töö see muidugi pole, kuid annab uusi teadmisi ravisutuse toimimisest ning haigla juhtidega suhtlemine võib olla päris põnev. Ja kindlasti oskavad kolleegid nende huvide esindamist ja kaitsmist hinnata.